

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

27 aprilie 2016

29 nr. 44

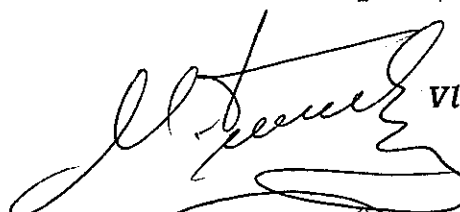
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

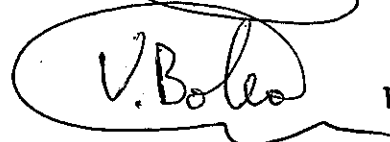
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, 28

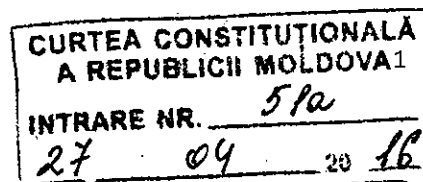
SESIZAREA

prezentată în conformitate cu prevederile art.25 lit.g) din Legea nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit.g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr.501-XIII din 16 iunie 1995

Deputați în Parlament:

Vladimir Turcan

Vasile Bolea

I. Autorul sesizării

1. Vladimir Țurcan
2. Vasile Bolea
2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
3. Mun.Chilșinău, bd.Ștefan cel Mare, 105

II. Obiectul sesizării

Prin prezenta sesizare și în temeiul art.4 alin.(1) lit.a) și art.25 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin.(1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, se solicită Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională exercitarea controlului constituționalității a Legii nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură.

III. Cadrul legal pertinent

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;
- r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Articolul 72

Categorii de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sînt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

- a) sistemul electoral;
  - b) organizarea și desfășurarea referendumului;
  - c) organizarea și funcționarea Parlamentului;
  - d) organizarea și funcționarea Guvernului;
  - e) organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a contenciosului administrativ;
  - f) organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
  - g) organizarea și funcționarea partidelor politice;
  - h) modul de stabilire a zonei economice exclusive;
  - i) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
  - j) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;
  - k) organizarea generală a învățământului;
  - l) regimul general al cultelor religioase;
  - m) regimul stării de urgență, de asediu și de război;
  - n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
  - o) acordarea amnistiei și grațierii;
  - p) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice;
  - r) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.
- (4) Legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.

Articolul 74

Adoptarea legilor și a hotărârilor

- (1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.
- (2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.
- (3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sînt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.
- (4) Legile se trimit spre promulgare Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 76

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Articolul 111

Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia

(1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele

competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

(2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

(4) Pămîntul, subsolul, apele, regnul vegetal și cel animal, alte resurse naturale aflate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sînt proprietate a poporului Republicii Moldova și constituie totodată baza economică a Găgăuziei.

(5) Bugetul unității teritoriale autonome Găgăuzia se formează în conformitate cu normele stabilite în legea care reglementează statutul special al Găgăuziei.

(6) Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii.

(7) Legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament.

Articolul 124

Atribuțiile și structura

(1) Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești în condițiile legii.

(2) Sistemul organelor Procuraturii cuprinde Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și procuraturile specializate.

(3) Organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii sînt stabilite prin lege.

Articolul 125

Mandatul procurorilor

(1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia.

(2) Procurorii ierarhic inferiori sînt numiți de Procurorul General și îi sînt subordonați.

(3) Mandatul procurorilor este de 5 ani.

(4) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice.

(5) În exercitarea mandatului procurorii se supun numai legii.

2. Legea privind actele legislative nr.780 din 27.12.2001

Articolul 2. Actele legislative

(1) Actele legislative sînt acte adoptate de unica autoritate legislativă a statului în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de

Regulamentul Parlamentului, de alte reglementări în vigoare, și ocupă poziția cea mai înaltă în ierarhia actelor normative din Republica Moldova.

(2) Din categoria actelor legislative fac parte:

- a) Constituția Republicii Moldova și legile constituționale;
- b) legile organice și legile ordinare;
- c) hotărârile și moțiunile.

(3) Tratatul internațional, precum și legile, prin care Republica Moldova devine parte la un act internațional sînt supuse unei proceduri speciale de inițiere, elaborare, adoptare, intrare în vigoare sau denunțare, conform Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

(4) Prezenta lege nu se aplică la elaborarea actelor legislative cu caracter politic, administrativ sau de alt ordin care nu conțin norme de drept și nici asupra actelor organelor de lucru ale Parlamentului.

Articolul 4. Principiile de bază ale legiferării

(1) Actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv legislației comunitare.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.

(3) La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile:

- a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;
- b) consecutivității, stabilității și predictabilității normelor juridice;
- c) transparenței, publicității și accesibilității.

Articolul 7. Categoriile de legi

(1) Legile sînt de trei categorii: constituționale, organice și ordinare.

(2) În clauza de adoptare a legii se menționează categoria acesteia.

(3) Legile se adoptă cu majoritatea de voturi indicată în Constituție.

Articolul 8. Legile constituționale

(1) Constituția Republicii Moldova este legea supremă a societății și a statului.

(2) Legi constituționale sînt legile de modificare și/sau completare (revizuire) a Constituției, care se adoptă cu votul a două treimi din deputați, precum și cele aprobate prin referendum republican.

Articolul 9. Legile organice

(1) Legi organice sînt actele legislative care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și pot interveni numai în domeniile expres prevăzute de Constituție sau în alte domenii deosebit de importante pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

(2) Domeniile care se reglementează prin lege organică sînt stabilite la art.72 alin.(3) lit.a)-o) din Constituție.

(3) În conformitate cu prevederile art.72 alin.(3) lit.p) din Constituție, prin lege organică se reglementează și:

- a) consfințirea frontierelor țării;
- b) stabilirea Imnului de Stat;
- c) modul de funcționare a limbilor;
- d) condițiile dobândirii, păstrării și pierderii cetățeniei;
- e) structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de ocrotire și protecție a sănătății fizice și mintale a persoanei;
- f) stabilirea funcțiilor publice ai căror titulari nu pot face parte din partide;
- g) prelungirea mandatului Parlamentului în caz de război sau catastrofă;
- h) stabilirea unor incompatibilități ale calității de deputat în Parlament, altele decât cele prevăzute expres de Constituție;
- i) procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova;
- j) prelungirea mandatului Președintelui Republicii Moldova în caz de război sau catastrofă;
- k) stabilirea altor membri ai Guvernului, în afară de Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri și miniștri;
- l) stabilirea unor incompatibilități ale funcției de membru al Guvernului, altele decât cele prevăzute expres de Constituție;
- m) stabilirea structurii sistemului național de apărare;
- n) formele și condițiile speciale de autonomie ale unor localități din stînga Nistrului și din sudul Republicii Moldova;
- o) atribuțiile, modul de organizare și funcționare a Curții de Conturi.
- p) stabilirea normelor materiale și procedurale de inițiere, desfășurare și lichidare a afacerii (activității de întreprinzător), precum și de control asupra afacerii;
- q) stabilirea limitelor de reglementare a activității de întreprinzător pentru Guvern și/sau pentru autoritățile administrației publice.

(4) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși dacă Constituția nu prevede o altă majoritate. Legile organice se adoptă după cel puțin două lecturi și sînt subordonate legilor constituționale.

(5) Modificarea, completarea și abrogarea legilor organice sau ale unor dispoziții ale acestora se fac, de regulă, prin lege organică, conform procedurii stabilite în acest sens.

Articolul 30. Dispozițiile finale și tranzitorii

Dispozițiile finale și tranzitorii ale actului legislativ cuprind, de regulă, prevederi referitoare la:

- a) modalitatea de intrare în vigoare și de punere în aplicare a noilor reglementări;
- b) corelarea noilor reglementări cu cele din actele legislative preexistente și menținerea temporară a unor situații juridice născute sub imperiul reglementărilor preexistente;
- c) obligația autorităților responsabile de a executa actul legislativ, de a lua măsurile și de a efectua procedurile necesare executării.
- e) compatibilitatea noilor reglementări cu cele ale legislației comunitare;
- d) indicarea, după caz, a perioadei de punere în aplicare a normelor armonizate cu prevederile legislației comunitare;

3. Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr.344 din 23.12.1994

Art. 1. - (1) Găgăuzia (Gagauz-Yeri) este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte componentă a Republicii Moldova.

(2) Găgăuzia soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, în interesul întregii populații, problemele dezvoltării politice, economice și culturale.

(3) Pe teritoriul Găgăuziei sînt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(4) În cazul schimbării statutului Republicii Moldova ca stat independent poporul Găgăuziei are dreptul la autodeterminare externă.

Art. 21. - (1) Procuratura Găgăuziei își desfășoară activitatea în corespundere cu Legea cu privire la Procuratura Republicii Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege).

(2) Procurorul Găgăuziei este numit de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare și este din oficiu membru al colegiului Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

(3) Procurorii ierarhic inferiori al Găgăuziei sînt numiți de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Procurorului Găgăuziei cu acordul Adunării Populare.

4. Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016

Articolul 1. Procuratura

Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Articolul 2. Procurorul

Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii, prevăzute de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, și este numit în această funcție în modul prevăzut de prezenta lege.

Articolul 4. Cadrul juridic de activitate a Procuraturii

Activitatea Procuraturii este reglementată de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 5. Funcțiile Procuraturii

În condițiile legii, Procuratura îndeplinește următoarele funcții:

a) conduce și exercită urmărirea penală și reprezintă învinuirea în instanța de judecată;

- b) organizează, conduce și controlează activitatea organelor de urmărire penală în cadrul procesului penal;
- c) efectuează, inclusiv din oficiu, controlul asupra respectării legislației privind activitatea specială de investigații;
- d) efectuează, inclusiv din oficiu, controlul asupra respectării legislației privind înregistrarea sesizărilor despre săvârșirea sau pregătirea săvârșirii unor infracțiuni;
- e) pornește, examinează și participă la judecarea cauzelor contravenționale;
- f) asigură asistența juridică internațională în materie penală și colaborarea internațională în domeniul său de activitate;
- g) participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală;
- h) prezintă propuneri privind perfecționarea legislației și participă la elaborarea de acte normative în domeniul său de activitate;
- i) aplică măsurile de protecție a martorilor, a victimelor infracțiunii și a altor participanți la procesul penal;
- j) în cazul neînceperii sau al încetării urmăririi penale, în condițiile legii, intenționează acțiunea civilă și participă la examinarea acesteia;
- k) exercită controlul privind respectarea legilor în aplicarea măsurilor de protecție a martorilor, a victimelor infracțiunii și a altor participanți la procesul penal;
- l) examinează cereri și petiții conform competenței.

Articolul 17. Numirea în funcția de Procuror General

(1) Pentru funcția de Procuror General poate candida persoana care întrunește următoarele condiții:

- a) are o experiență profesională de cel puțin 10 ani în domeniul dreptului, dintre care cel puțin 5 ani în funcția de procuror;
- b) îndeplinește condițiile prevăzute la art. 20 alin. (1) lit. a), b), c), d), f), g) și h);
- c) are calități manageriale;
- d) în ultimii 3 ani pînă la anunțarea concursului nu a fost membru și/sau nu a desfășurat activități cu caracter politic în cadrul unui partid politic sau al unei organizații social-politice;
- e) în ultimele 6 luni nu a deținut calitatea de membru al Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) Candidatul la funcția de Procuror General este selectat pe bază de concurs public, organizat de către Consiliul Superior al Procurorilor, care cuprinde următoarele etape:

- a) preselecția candidaților în baza dosarelor depuse;
- b) interviul susținut în fața Consiliului Superior al Procurorilor.

(3) Modul de organizare și desfășurare a concursului se stabilește printr-un regulament aprobat de către Consiliul Superior al Procurorilor. Etapa interviului se transmite on-line în timp real. Consiliul Superior al Procurorilor asigură accesul reprezentanților mass-media la ședința în care are loc interviul.

(4) Procesul de selecție a candidatului pentru funcția de Procuror General se desfășoară potrivit unor criterii obiective, bazate pe merit, ținându-se cont de pregătirea profesională, integritatea și capacitățile acestuia.

(5) Informația privind inițierea și desfășurarea concursului se publică pe paginile web oficiale ale Procuraturii Generale și Consiliului Superior al Procurorilor, cu cel puțin o lună înainte de data-limită de depunere a dosarelor.

(6) Dosarul de participare la concurs, care cuprinde actele indicate la art. 22 alin. (2) lit. a), b), c), e), f) și g), scrisoarea de motivare și conceptul de management și dezvoltare instituțională, se depune la Consiliul Superior al Procurorilor și se înregistrează în modul stabilit. Dosarele incomplete sau depuse după expirarea termenului-limită nu se examinează.

(7) În momentul depunerii actelor, candidații la funcția de Procuror General sînt informați despre inițierea verificării conform Legii nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice și Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Solicitantul va semna declarația de verificare și își va prezenta acordul scris pentru testarea la poligraf.

(8) În termen de 20 de zile lucrătoare de la data-limită pentru depunerea dosarelor, Consiliul Superior al Procurorilor întocmește lista candidaților care îndeplinesc condițiile de participare la concurs și o afișează pe pagina sa web oficială, indicînd data la care va avea loc interviul.

(9) Intervievarea candidaților are loc în ședință publică.

(10) Candidații sînt evaluați de către fiecare membru al Consiliului Superior al Procurorilor în baza criteriilor aprobate de Consiliu. Punctajul final reprezintă media punctajului oferit de către toți membrii Consiliului Superior al Procurorilor. Candidatul care a acumulat cel mai mare punctaj este propus, de către Consiliul Superior al Procurorilor, Președintelui Republicii pentru a fi numit în funcția de Procuror General.

NOTĂ: Prevederile art.17 alin.(10) în partea ce se referă la numirea procurorului general de către Președintele Republicii intră în vigoare după modificarea Constituției

(11) Președintele Republicii poate respinge o singură dată candidatura propusă de Consiliul Superior al Procurorilor pentru funcția de Procuror General în cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către candidat a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selecție a acestuia. Refuzul de numire trebuie să fie motivat și se face în termen de 15 zile lucrătoare de la data recepționării propunerii.

NOTĂ: Prevederile art.17 alin.(11) în partea ce se referă la numirea procurorului general de către Președintele Republicii intră în vigoare după modificarea Constituției

(12) La propunerea repetată a aceluiași candidat, făcută cu votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului Superior al Procurorilor, Președintele Republicii emite, în termen de 5 zile lucrătoare, decretul privind numirea candidatului în funcția de Procuror General.

NOTĂ: Prevederile art.17 alin.(12) în partea ce se referă la numirea procurorului general de către Președintele Republicii intră în vigoare după modificarea Constituției

(13) Procurorul General este numit în funcție pentru un **mandat de 7 ani**, fără dreptul de a fi numit din nou în această funcție.

(14) După încetarea exercitării mandatului, Procurorul General își poate continua activitatea în orice funcție de procuror vacantă, aleasă de el, fiind numit fără concurs.

Articolul 25. Numirea în funcție a procurorilor

(1) Numirea în funcțiile de procuror, procuror-șef al procuraturii, adjunct al procurorului-șef al procuraturii, procuror-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale sau adjunct al procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale se face prin ordinul Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) În termen de 5 zile lucrătoare de la primirea propunerii, Procurorul General este obligat să adopte o decizie. Procurorul General poate refuza motivat candidatura prezentată pentru numire în funcție. Consiliul Superior al Procurorilor poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. Această propunere este obligatorie pentru Procurorul General.

(3) Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este propus de către Adunarea Populară a Găgăuziei cu cel puțin 3 luni înainte de intervenirea vacanței funcției sau, în cazul în care aceasta intervine înainte de expirarea mandatului, în termen de 2 luni de la intervenirea vacanței.

(4) Mandatul de procuror-șef al procuraturii, cel de adjunct al procurorului-șef al procuraturii, cel de procuror-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale și cel de adjunct al procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale este de 5 ani. Aflarea în aceeași funcție a acestora nu poate depăși 2 mandate consecutive. La încheierea mandatului, persoanei i se propune numirea, fără concurs, în una din funcțiile vacante de procuror, cu excepția funcției de procuror-șef.

Articolul 26. Procedura de selecție a candidatului la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia

(1) Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este selectat de Adunarea Populară a Găgăuziei în baza condițiilor și criteriilor stabilite de prezenta lege și regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Candidatul se selectează în urma unui concurs public organizat și desfășurat în conformitate cu procedura stabilită de legea locală adoptată de Adunarea Populară.

(2) La aprecierea participanților la concursul pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, Adunarea Populară aplică punctaj în conformitate cu regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor.

(3) Adunarea Populară propune candidatura selectată Consiliului Superior al Procurorilor pentru verificare.

(4) În baza materialelor prezentate de Adunarea Populară, Consiliul Superior al Procurorilor, în termen de o lună, verifică respectarea procedurii și corespunderea candidatului condițiilor și criteriilor prevăzute de prezenta lege și regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor și propune Procurorului General numirea sa în funcție.

(5) În cazul în care identifică încălcări în procedura de selecție a candidatului sau acesta nu corespunde unor condiții sau criterii, Consiliul

Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura propusă de Adunarea Populară.

(6) Adunarea Populară poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. În cazul în care constată în mod repetat încălcări de procedură sau necorespunderea candidatului unor condiții ori criterii, Consiliul Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura. Aceeași candidatură respinsă a doua oară din cauza necorespunderii unor condiții sau criterii nu mai poate fi propusă la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, urmînd a fi organizat un nou concurs.

Articolul 27. Jurămîntul procurorului

(1) După numirea sa în funcție, procurorul, inclusiv Procurorul General, depune următorul jurămînt:

„Jur să respect cu strictețe Constituția, legile Republicii Moldova, drepturile și libertățile omului și să îndeplinesc conștiincios obligațiile ce îmi revin.”

(2) Refuzul de a depune jurămîntul atrage de drept nulitatea numirii în funcție.

(3) Procurorul General depune jurămîntul la data numirii sale în funcție, în fața Președintelui Republicii și a membrilor Consiliului Superior al Procurorilor.

(4) Ceilalți procurori depun jurămîntul în fața Procurorului General și a membrilor Consiliului Superior al Procurorilor.

(5) Depunerea jurămîntului de către procuror se consemnează într-o declarație care este semnată de persoana care a depus jurămîntul, Procurorul General și de președintele Consiliului Superior al Procurorilor.

Articolul 69. Componența Consiliului Superior al Procurorilor

(1) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit din 12 membri.

(2) Din Consiliul Superior al Procurorilor fac parte de drept Procurorul General, procurorul-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, președintele Consiliului Superior al Magistraturii și ministrul justiției.

(3) Cinci membri ai Consiliului Superior al Procurorilor sînt aleși de către Adunarea Generală a Procurorilor din rîndul procurorilor în funcție, prin vot secret, direct și liber exprimat, după cum urmează:

a) un membru din rîndul procurorilor Procuraturii Generale;

b) patru membri din rîndul procurorilor de la procuraturile teritoriale și de la cele specializate.

(4) Trei membri ai Consiliului Superior al Procurorilor sînt aleși prin concurs din rîndul societății civile, după cum urmează: unul de către Președintele Republicii, unul de către Parlament și unul de către Academia de Științe a Moldovei. Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din partea societății civile trebuie să aibă studii superioare juridice și experiență în domeniul dreptului de cel puțin 3 ani.

(5) Sînt considerați aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Procurorilor procurorii care au acumulat cel mai mare număr de voturi la Adunarea Generală a Procurorilor. Următorii procurori de pe lista candidaților care au acumulat cel mai mare număr de voturi suplinesc funcțiile vacante în ordine descrescătoare după numărul de voturi acumulat.

(6) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor trebuie să se bucure de o reputație ireproșabilă și să fie o autoritate recunoscută în domeniile lor de activitate.

(7) Nu pot fi membri ai Consiliului Superior al Procurorilor procurorii care au sancțiuni disciplinare nestînse și persoanele care au fost declarate vinovate de comiterea unei infracțiuni.

(8) Procurorii aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Procurorilor se detașează din funcție pe durata exercitării mandatului.

(9) Membrii Consiliului Superior al Procurorilor, cu excepția membrilor de drept, nu pot exercita o altă activitate remunerată, afară de cea didactică, de creație, științifică, sportivă sau în cadrul asociațiilor obștești.

Articolul 98

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 august 2016, cu excepția:

– prevederilor art. 17 alin. (10)–(12), în partea ce se referă la numirea Procurorului General de către Președintele Republicii, care vor intra în vigoare după modificarea Constituției Republicii Moldova. Pînă la data intrării în vigoare a modificărilor la Constituție se vor aplica prevederile art. 40 alin. (1) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură în partea ce ține de organul care numește Procurorul General, precum și prevederile art. 70 alin. (1) lit. d) din prezenta lege, care se vor aplica în mod corespunzător.

– prevederilor art. 16, care se vor pune în aplicare de la 1 ianuarie 2017.

Articolul 100

(1) În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, Guvernul:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege, cu excepția proiectelor de legi speciale privind funcționarea procuraturilor specializate, care vor fi prezentate Parlamentului pînă în data de 1 mai 2016;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură se abrogă, cu excepția prevăzută la art. 98 alin. (1) din prezenta lege.

(3) Pînă la punerea în concordanță a legislației cu prezenta lege, actele legislative în vigoare, precum și alte acte normative se aplică în măsura în care nu contravin prezentei legi.

IV. Expunerea argumentelor aduse în sprijinul obiectului sesizării

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului, una din atribuțiile de bază a căruia, potrivit prevederilor art.66 din Constituție, este adoptarea legilor, hotărârilor și moțiunilor.

Exercitînd atribuțiile sale, Parlamentul este obligat să asigure principiul supremăției Constituției, stabilității și unității materiei acesteia, echilibrul și armonia valorilor consacrate prin Legea Supremă, luînd în considerație, că toate prevederile Constituției fiind interconectate pînă la gradul la care conținutul unor prevederi ale Constituției determină conținutul altor prevederi ale acesteia.

În acest context nici o lege nu poate fi contrară cu atît mai mult să limiteze sau restrîngă prevederile Legii Supreme. În caz contrar inevitabil apar lacune legislative care la rîndul său afectează principiile de bază a unui stat de drept, interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor.

1. Analizînd esența conținutului art.1 din Legea cu privire la procuratură și comparînd cu art.124 alin.(1) din Constituția, tragem concluzia, că după intrarea în vigoare a Legii nominalizate toată ierarhia sistemului organelor de drept devine decapitată și desechilibrată. Dacă conform prevederilor constituționale "... procuratura reprezentînd interesele generale ale societății și **apără** ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor ...", apoi conform art.1 din Legea cu privire la procuratură, doar "... **contribuie** la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor și ale societății."

De menționat că această restrîngerea și limitarea a atribuțiilor și competențelor procuraturii **de la "... apără" pînă la "... contribuie..."** constituie nu numai încălcarea normelor constituționale dar și nerespectarea recomandărilor REC (2012) 11 Comitetului de miniștri al Consiliului European (membru al căruia Republica Moldova este începînd cu 13.07.1995) cu privire la rolul procurorilor în afara sistemului penal. Chiar și Convenția a drepturilor Omului, ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr.1298 din 24.07.1997, este denumită ca Convenția pentru **apărarea** drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În aceste condiții se crează o situație de drept ciudată, cînd Jurămîntul pe care-l depune procurorul conform art.27 din Legea cu privire la Procuratură, inclusiv Procurorul General, ca o condiție obligatorie de intrare în exercitarea atribuțiilor funcției sale, nu reprezintă deja un angajament al procurorilor ce vizează asumarea responsabilității constituționale privind exercitarea onestă și cu bună-credință a obligațiunilor sale funcționale, deoarece Legea cu privire la Procuratură nu-l obligă pe procuror în mod direct să apere drepturile și libertățile cetățenilor așa cum prevăd normele constituționale.

2. La fel, modalitatea numirii a Procurorului General și durata mandatului acestuia, reglementată de prevederile Legii cu privire la Procuratură contravin cu cele stabilite de prevederile art.125 din Legea Supremă a țării.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.17 alin.(13) din Legea cu privire la Procuratură, Procurorul General se numește în funcție de către Președintele Republicii Moldova pentru un mandat de 7 ani, iar potrivit prevederilor art.125 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova, Procurorul General este numit în funcție de Parlamentul Republicii Moldova, pentru un mandat de 5 ani.

3. Necătînd la faptul că, atît Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, cît și Legea nr.344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei sunt legi organice, în conformitate cu prevederile art.111 alin.(7) din Constituția Republicii Moldova, legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament, spre deosebire de alte legi organice, care în conformitate cu prevederile art.74 alin.(1) din Legea Supremă a țării, se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

În această ordine de idei, analizînd prevederile art.111 din Constituția Republicii Moldova, putem cu certitudine concluziona, că Legea nr.344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei în sine reprezintă o lege specială, spre deosebire de Legea cu privire la procuratură, ce în sine reprezintă pur o lege organică.

În conformitate cu prevederile art.26 din Legea cu privire la Procuratură, ce reglementează modul și procedura de selectare a candidatului la funcția de șef al Procuraturii UTA Găgăuzia contravin prevederilor art.21 din Legea nr.344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, care prevede o altă modalitate și procedură de selectare a șefului Procuraturii UTA Găgăuzia, și totodată prevede, că Procuratura UTA Găgăuziei își desfășoară activitatea în corespundere cu Legea cu privire la Procuratura (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege specială).

Astfel, analizînd în ansamblu prevederile constituționale ce se referă la modul de adoptare a legilor organice, putem concluziona că prevederile Legii nr.344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, au prioritate și se aplică în toate cazurile, în raport cu alte legi organice, inclusiv și în raport cu Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură.

Iar ca rezultat, orice normă, cu excepția celei constituționale, care contravine prevederilor Legii nr.344 din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, contravine la rîndul său art.111 din Constituția Republicii Moldova, ce reglementează principiile de bază de funcționare a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia.

4. La fel, în conformitate cu prevederile **art.69 alin.(9)** din Legea cu privire la Procuratură, membrii Consiliului Superior al Procurorilor, cu excepția membrilor de drept, nu pot exercita o altă activitate remunerată, afară de cea didactică, de creație, științifică, sportivă sau în cadrul asociațiilor obștești, ceea ce direct contravine prevederilor art.125 alin.(4) din Constituție, în conformitate cu care, funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice.

5. Și nu în ultimul rînd după importanță, în conformitate cu prevederile art.72 din Legea Supremă, Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare, care potrivit prevederilor art.76 din același act legislativ, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și **intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei.**

Astfel, Constituția Republicii Moldova reglementează clar și exhaustiv modul de intrare în vigoare a oricărei legi, indiferent de faptul dacă este o lege constituțională, organică sau ordinară, și anume, legea intră în vigoare **la data publicării sau la data indicată în textul legii**, alte condiții nefiind stabilite.

În acest sens, este de menționat, că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat la data de 25 februarie 2016 Legea cu privire la Procuratură, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.69-77 din 25.03.2016, care va intra în vigoare la data de 01.08.2016.

La prima vedere, la adoptarea legii nominalizate Parlamentul Republicii Moldova a respectat în tocmai prevederile constituționale citate mai sus.

Însă, mai multe prevederi ai acesteia (prevederile art.17 alin.(10), (11), (12) și art.70 alin.(1) lit.d) vor intra în vigoare nu la data indicată în textul legii, ci după modificarea Constituției Republicii Moldova.

În această ordine de idei, data intrării în vigoare a acestor prevederi din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură nu este determinată de o dată concretă, așa cum prevăd normele constituționale, ci depinde de un eveniment viitor, realizarea căruia este incertă, și anume, de adoptarea sau modificarea prevederilor Constituționale, care în realitate pot să nu fie adoptate, fapt ce contravine direct prevederilor art.76 din Constituția Republicii Moldova.

Totodată prevederile art.1, art.17 alin.(13), art.26 și art.69 alin.(9) din Legea cu privire la Procuratură, așa cum sa menționat mai sus, contravin direct prevederilor Constituționale.

În acest sens, așa cum sa menționat, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, normele căreia, contravin direct prevederilor art.7, 76, 111, 124 și 125 din Constituția Republicii Moldova.

V. Cerințele autorului sesizării

Luînd în considerație cele menționate, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională să exercite controlului constituționalității și declararea neconstituțională a Legii nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură.